1857. N°. 45.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG 15 APRIL.

De Prijs der Courant is f12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 14 April.

De Vrouwen-Vereeniging te Valkenburg, heeft voor hare aanstaande verloting van handwerken en andere voorwerpen, ten behoeve der armen, van H. K. H. Mevrouw de Prinses Frederik der Nederlanden, eene zeer net gebreide ledekants-sprei ontvangen.

— Het voorloopig verslag van de Tweede Kamer nopens het wetsontwerp der regterlijke organisatie is bij het ter perse gaan dezer ontvangen. Het heeft op verscheidene hoofdpunten nog al tegenstand gevonden. Wij komen er later op terug.

— In het Tijdschrift voor staathuishoudkunde en statistiek, door Mr. Sloet tot Oldhuis, 14de deel 6de stuk, komt o. a. een belangrijk stuk over de Hollandsche Gemeenebesten in Zuid-Afrika voor, hetwelk vele nuttige wenken en inlichtingen voor landverhuizing derwaarts bevat. Van dit Tijdschrift zijn ook afzonderlijke stukken verkrijgbaar.

— Uit Schiedam wordt gemeld, dat van wege de overvloed van werk, voornamelijk door den aanbouw van huizen in het Frankenland, aldaar gebrek aan werkvolk in de branderijen is. Aan een stoker wordt reeds *f* 15 per week betaald.

— De *Gron. Cour.* deelt mede dat het den Koning behaagd heeft aan de gebroeders v. H., uit 's Gravenhage, die zich in der tijd berucht hebben gemaakt door het uitoefenen der geldsnoeijerij, ter welker zake zij door het Prov. Geregtshof van Zuidholland tot 12 jaren tuchthuisstraf zijn veroordeeld, hun den nog te Leeuwarden te ondergaanen straftijd, 13 maanden, kwijt te schelden, onder voorwaarde, dat zij dien tijd buiten's lands moeten doorbrengen. Naar er verhaald wordt, bezitten die lieden een vrij aanzienlijk vermogen, nog vermeerderd door het trekken uit de Staats-loterij, gedurende hunne opsluiting, van de helft van *f* 100,000, en hebben zij het voornemen, om, na orde op hunne zaken gesteld te hebben, naar Noord-Amerika te vertrekken.

— Te Herpen (N. Brabant) zijn door arbeiders die aan het spitten waren, gevonden, 2 Hollandsche Leeuwendaalders, te Utrecht bij de eerste Unie in 1576 geslagen. Beide de exemplaren zijn gaaf en goed bewaard, terwijl zij misschien meer dan eene eeuw in den grond verborgen waren, daar zij op een stuk land gevonden zijn in de nabijheid waar vroeger het huis Altensteyn stond, dat aan de voormalige Heeren van Ravensteyn en Herpen toebehoorde. Verkade zegt dat deze munt zeldzaam voorkomt.

— Uit het Verslag van HH. Rapporteurs van de Tweede Kamer, omtrent het wets-ontwerp op het lager onderwijs, volgen hier nog eenige aanmerkingen op onderscheidene artikelen.

Art. 1. luidt: Het lager onderwijs omvat het lezen, schrijven, rekenen, benevens de beginselen der Ned. taal, der geschiedenis, der aardrijkskunde, der kennis van de natuur, der wiskunde en der vormleer.

Op nieuw is de vraag gesteld, wat het doel is van dit artikel. De wet beweegt zich hier nog op het gebied der algemeene bepalingen. Zij gewaagt nog niet van hetgeen op de scholen kan of moet geleerd worden, maar bakent alleen de grens af van het lager onderwijs, telt alleen de vakken op, die onder dat onderwijs te begrijpen zijn. Zulk eene afbakening is noodzakelijk, ook omdat anders geene straffen kunnen worden bedreigd tegen degenen, die, zonder daartoe bevoegd te zijn, lager onderwijs geven. Wat buiten de gestelde grens ligt, is geen lager onderwijs en valt derhalve niet binnen de voorschriften der wet, behoudens echter de overgangsbepaling van art. 66. Maar daaruit volgt dan ook, dat reeds dadelijk in dit artikel alle vakken moeten worden opgeteld, die in eenige lagere school tot de verpligte leervakken behooren, of liever dat, zoo de omvang van dat onderwijs niet in alle scholen dezelfde is, de omschrijving van art. 1 zich rigten moet naar die school, waar het lager onderwijs de meest mogelijke uitbreiding heeft.

In het stelsel der Regering komt deze onderscheiding niet te pas. Zij heeft in art. 1 aangewezen wat de wet onder lager onderwijs begrijpt, en legt in art. 15 de verpligting op om in alle openbare scholen naar dien vooraf omschreven omvang lager onderwijs te geven; terwijl zij, en te regt, over den omvang van het lager onderwijs in de bijzondere scholen het stilzwijgen bewaart. Het door haar bepaalde minimum van het op de openbare lagere scholen gegeven onderwijs is tevens een maximum. Volgens haar moet voor het onderwijs op al die scholen dezelfde maatstaf gelden. Maar dit was geenszins het gevoelen van de groote meerderheid der leden, zoowel bij het vroeger, als bij het tegenwoordig onderzoek der wet. De meerderheid wenscht dat de wet wel voor hetgeen in iedere openbare lagere school moet worden geleerd een minimum vaststelle, maar gepaard met het voorschrift, dat verpligte uitbreiding van dat minimum plaats hebbe tot bepaald aangewezene vakken, zoodra de overheid oordeelt, dat daaraan behoefte bestaat.

Omtrent het onderwijs in de beginselen der Nederlandsche taal stemt men toe, dat elk leerling de voornaamste taalregels zijner moederspraak moet leeren kennen, doch als middel en niet als doel. De hoofdzaak is, dat geen leerling de school verlate, die niet op eene verstaanbare wijze zijne gedachten op het papier kan brengen. Aan stijloefening hebben onze schoolkinderen in den regel meer behoefte dan aan het doordringen in spitsvindigheden der spraakleer, en toch wordt die oefening op de lagere, ja ook op andere scholen maar al te zeer verzuimd.

Bij art. 4 wordt o. a. aangemerkt dat het voor de gezondheid der schoolkinderen, voor hunne opgewektheid en leerlust van het uiterst belang is, dat de lessen afgewisseld kunnen worden door spel en ligchaamsoefening in de opene lucht, en dus het opgesloten blijven zoo kort mogelijk dure. De speelplaats behoort dan ook in het oog van alle opvoedkundigen tot het wezen eener goede lagere school. Zoo de wet omtrent de voorziening in die behoefte het stilzwijgen bewaart, zal er van de zoo gewenschte invoering der gymnastiek op de lagere scholen wel zeer weinig komen.

Bij art. 15 bleef de groote meerderheid met nadruk de gemengde school voorstaan en houdt het er voor, dat dat beginsel het eenig goede en ware is, zoowel voor Nederland als voor elken beschaafden Staat. Het van overheidswege gegeven onderwijs moet eene zedelijke strekking hebben en tot godsvrucht opwekken, maar het betreden van het gebied der kerkelijke leerbegrippen moet zorgvuldig worden vermeden. Zoo men de volksschool naar de gezindheden splitst, is toezigt van de zijde der geestelijkheid het onvermijdelijk gevolg; een toezigt dat, althans wat de R. Katholieken betreft, volgens de hierarchische orde hunner kerk, niet denkbaar is zonder onderwerping aan den kerkvoogd. Zulke banden kunnen hier te lande niet worden opgelegd. Het volksonderwijs zelf zou er bij lijden, dat niet bloeijen kan dan onder het genot eener betamelijke vrijheid. Ook de ontwikkeling der wetenschappen dagteekent van de bevrijding van kerkelijken boei. Aan den anderen kant mag niet uit het oog worden verloren, dat, zoodra op de openbare school een ander dan een zuiver burgerlijk onderwijs gegeven wordt, de overheid zich van zelf in de zaken der kerk mengt en die vrijheid van godsdienst aanrandt, welke onder de edelste onzer grondwettige regten te tellen is. De kerk moet insgelijks volkomen vrij zijn binnen haren kring. Waar men lager onderwijs ter bevordering van eenig kerkgeloof of van eene bepaalde godsdienstige rigting verlangt, opent het regt tot oprigting van bijzondere scholen daartoe de gelegenheid.

Bij art. 20 werd o. a. opgemerkt dat de wet met opzigt tot de wijze van benoeming des hoofdonderwijzers wezentlijk verbeterd was. Vele leden zagen in de thans voorgedragene regeling eene billijke verdeeling van invloed tusschen het Gemeentebestuur en den school-opziener. Vooral ten platten lande kon de keus des hoofdonderwijzers niet uitsluitend aan den Gemeenteraad worden overgelaten. Menige Gemeenteraad is tot zulk eene keus onbevoegd, of zou zich daarbij door geheel andere beweegredenen en inzigten laten leiden, dan die hier alleen in aanmerking moeten komen. Vele andere leden zagen in de voorgestelde wijze van benoeming groot bezwaar. Hun kwam het voor, dat de schoolopziener zich bepaalde tot het geven van genen leidraad voor de te doene keus, b. v. door eene aanbevelingslijst van 6 kandidaten, zonder dat het verboden was, daarbuiten te gaan.

Bij art. 21 werd door de kleine minderheid op nieuw beweerd dat de formule: *»opleiding tot alle maatschappelijke en Christelijke deugden"* niets anders is dan eene bedriegelijke leus.

De leden, die met de verandering in art. 21 vrede hebben of daarin zelfs eene wezentlijke verbetering zien, zeiden dat het niet moeijelijk was door overdrijving en hardheid van uitdrukking af te schrikken; maar dat langs dien weg het pleit niet beslecht, noch het belang der zaak bevorderd wordt. Zoo sprak men weder van de verwijdering van alle positief Christendom van de school, terwijl dan toch de Christelijke zedeleer evenzeer een deel van het positief Christendom uitmaakt als het dogma.

Een groot aantal leden erkenden gaarne dat indien men de uitdrukkingen: *»opleiding tot maatschappelijke en Christelijke deugden"* beschouwen kon geheel op zich zelf, afgescheiden van de geschiedenis dier woorden, van hetgeen daarover in den laatsten tijd is voorgevallen en van de tegenwoordige Memorie van Toelichting, hare opneming in de wet niets bedenkelijks zou hebben. Alleen bleef ook dan nog verduidelijking der uitdrukking wenschelijk.

Men zou kunnen beweren dat de Christelijke deugden alleen te kennen zijn uit den Bijbel; dat deze daarom op de volksschool moet worden gebragt; en dat de Christelijke geloofsleer, voor zoover zij tot deugdsbetrachting aanspoort, niet geheel vreemd kan blijven aan het lager onderwijs.

Zoo zou eene schijnbaar onschuldige en op zich zelve onberispelijke uitdrukking tot het afdwalen op het gebied der positive kerkleer kunnen leiden. Men achtte voorts dit art. in verband met de Memorie van Toelichting bl. 28—29, niet vrij van dubbelzinnigheid; het is, als of de steller der memorie te gelijk alle partijen heeft willen bevredigen, op het gevaar af van aan niemand voldoening te geven.

Verder verklaarde de meerderheid zich tegen de bepaling dat de gelegenheid open bleef om van het schoollocaal, buiten de schooluren, voor het geven van kerkelijk onderwijs gebruik te maken. Het toekennen van een bepaald regt op het schoollocaal aan de kerkgenootschappen, was vooral daarom ten uiterste verkeerd, omdat die toekenning, zoo men van het geschonken regt gebruik maakte, tot gedurigen twist tusschen de verschillende gezindten leiden zou, en tevens tot eene aanraking der kerkleeraren met de school, die het denkbeeld, als of deze onder geestelijk opzigt stond, kon begunstigen.

De groote meerderheid verklaart verder de oprigting van bijzondere scholen op grond van gemoedsbezwaren, onaannemelijk. Verder vraagt men of de loop, dien de toekenning van het subsidie volgens het thans behandeld artikel nemen zou, wel genoegzaam is doordacht. Het bestaan der gemoedsbezwaren moet vooraf voldoende bewezen zijn. Wie zal dit onderzoeken? In de eerste plaats natuurlijk het Gouvernement. Maar is zoodanig onderzoek wel denkbaar? Godsdienstige gemoedsbezwaren rusten op eene individuële denkwijze of stemming; en hoe kan dan een ander, wie ook, daarover oordeelen? Zou het hier, juist omdat een afdoend oordeel over de zaak onmogelijk is, niet nederkomen op eenen blooten eisch, waaraan men, zelfs zijns ondanks, zou moeten voldoen? Hoe zal het gaan, als onder de ouders, wier kinderen van de gesubsidieerde bijzondere school gebruik maken, nieuwe gemoedsbezwaren oprijzen en dus eene splitsing der school verlangd wordt? Het middel, dat bevrediging moet aanbrengen, zou de bron worden van voortgezette beroering der gemoederen.

Zelfs de leden, die tegen het beginsel der gemengde school gestemd zijn, vereenigden zich ten volle met deze laatste beschouwing.

Met genoegen heeft men gezien, dat de Regering, gehoor gevende aan den aandrang van het vorig Voorloopig Verslag, bij art. 4 meer uitgewerkte bepalingen omtrent het pensioneren der onderwijzers in het wets-ontwerp heeft opgenomen.

Met aandrang is teruggekomen op het verlangen, dat bij artikel 33 nog een afzonderlijk voorschrift wierd gevoegd, tot strekking hebbende om de zorg, dat alle armenkinderen zonder onderscheid kosteloos onderwijs genieten, nog meer bijzonder aan het gemeentebestuur op het hart te drukken, opdat geen enkel armenkind van het ontvangen van lager onderwijs verstoken blijve. Het geldt hier eene zaak van het uiterste belang. Het toekomstig lot der natie is vooral ook van de algemeene verspreiding van een goed lager onderwijs afhankelijk.

'sGRAVENHAGE, 14 April.

Bij Kon. besluit is benoemd tot Raadsheer in het Prov. Geregtshof in Utrecht, Jhr. Mr. H. A. M. van Asch van Wyck, thans Rijks-Advocaat in de provincie Utrecht.

— HH. MM. de Koning en Koningin, benevens de Prins van Oranje, Prins en Prinses Frederik hebben Zondag morgen in de Kloosterkerk, aan de bediening van het H. Avondmaal deelgenomen, welke bediening werd vervuld door den Hofprediker Ds. Ruitenschild. Des avonds hebben de Koning en de Koningin, benevens den Prins van Oranje, in de Waalsche kerk de godsdienstoefening (dankzegging) bijgewoond, onder het gehoor van den Wel-Eerw. Heer Nolst Trenité, beroepen Predikant te Utrecht, en gisteren morgen heeft de Koning, vergezeld van den Prins van Oranje, in diezelfde kerk de godsdienstoefening bijgewoond onder het gehoor van den Emeritus-Predikant Bost.

De bediening van het H. Avondmaal, eergisteren in de Kloosterkerk was in menig opzigt indrukwekkend, daar Z. M. de Koning voor de eerste maal zijnen geliefden zoon naar de tafel des Heeren geleidde. De Vorstelijke personen waren aangezeten met de andere leden der Gemeente. Treffend en gevoelvol was de toespraak, die door den Wel-Eerw. Heer Ds. Ruitenschild werd gehouden, en zigtbaar was ook de Koning bewogen, die na den afloop der bediening, het vaderlijk gevoel lucht gaf en zijnen zoon ten aanzien der gansche gemeente omhelsde en hem met aandoening en bij herhaling de hand drukte, hetgeen ook door de andere leden der Vorstelijke familie geschiedde. Wat in 's Konings hart omging laat zich niet beschrijven, maar het getuigde dat Hij de innigste vreugde gevoelde over de bijzonderheid, die op dezen dag de bediening des H. Avondmaals kenschetste.

— Naar men verneemt heeft H. M. de Koningin als een bewijs van erkentelijkheid en tot aandenken bij het afleggen der geloofsbelijdenis door Z. K. H. den Prins van Oranje, den Hofkapellaan, den Wel-Eerw. Zeer Gel. Heer Ds. Ruitenschild, vereerd met eene prachtige gouden snuifdoos, in wier midden HD. naamcijfer prijkt, omgeven met edelgesteenten.

— HH. MM. de Koning en Koningin, vergezeld van een talrijk gevolg, zijn heden ten 12 u. 33 m. uit de residentie naar Amsterdam vertrokken.

— Eergisteren middag heeft er bij H. M. de Koningin-Weduwe een groot diner plaats gehad, dat bijgewoond werd door Prins en Prinses Hendrik, Prins en Prinses Frederik, benevens den Hertog van Saksen-Weimar en zijne dochter.

— Door de Regering is aan de Tweede Kamer aangeboden een wetsontwerp tot beschikking over het geheele bedrag der uitgaven op de begrooting van het Departement Binnenlandsche Zaken voor 1857, over welk bedrag nu slechts voor 6 maanden kan worden beschikt.

— Gisteren namiddag is op de hoogte van het Badhuis te Scheveningen gestrand de Engelsche schooner *Louisa Maria*, Kapt. Bushell, komende van Middlesboo, bestemd naar Rotterdam, geladen met smeltijzer, toebehoorende aan de HH. Markrow en Hake. De bemanning is behouden aan wal gekomen en bevindt zich op het Badhuis.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

BRUSSEL, 13 April.

In den Gemeenteraad alhier is verslag uitgebragt omtrent de aanvrage eener subsidie voor de uitgave van de werken van Marnix van St. Aldegonde. Door den verslaggever, den Heer Fontaines, is gezegd dat het verleenen daarvan niet was aan te raden, maar dat de Commissie voorstelde om voor een zeker aantal exemplaren in te teekenen.

— Het gebruik van lucifers heeft hier weder een treurig ongeval veroorzaakt. Vrijdag ll. waren eenige kinderen op de straat aan het spelen. Zij kregen in den zin een vuurtje te maken, verzamelden eenig stroo enz. en staken dit met een lucifer aan. Ongelukkiglijk deelde de opstijgende vlam zich terstond mede aan de kleederen van een 6-jarig meisje, dat aan het vermaak deel nam. Hoewel de vlam spoedig werd uitgedoofd, was het meisje echter zoodanig gebrand, dat het den volgenden dag is overleden.

— Uit Antwerpen wordt gemeld dat de gemeente Austruweel in rouw is gedompeld. De geachte Burgemeester en Dijkgraaf van Schaeren was alleen in een bark naar de Boerinnensluis gegaan om de dijken in oogenschouw te nemen. Een visscher heeft de bark verlaten gevonden, alleen het hoofddeksel en een gedeelte der kleederen was aanwezig. Naar Austruweel gebragt heeft men zoowel de bark als het hoofddeksel voor het eigendom van den Burgemeester herkend. Alle verdere onderzoekingen hebben niets opgeleverd. Men gelooft dat hij over boord geslagen en verdronken zal zijn. Hij was eerst sedert een jaar gehuwd.

— De dagbladen van Gent deelen mede, dat onlangs door het bestuur van de provincie Oost-Vlaanderen, o. a. de levering van 4800 exemplaren van de Mechelsche catechismus werd aanbesteed, te leveren in eene maand. Dit werd aangenomen door den Heer Vanderhaegen te Gent, uitgever van het *Journ. de Gand*. Toen het werk gereed was, verzocht hij aan den Bisschop van Gent, om het zegel, ten einde ingevolge de wet de exemplaren te stempelen, maar deze weigerde zulks, omdat het zegel niet kon verleend worden aan eenen uitgever die boeken verkocht tegen de godsdienst en de goede zeden gerigt. Later gaf de Bisschop hem door zijnen Secretaris den raad den titel te herdrukken en er den naam van een *katholiek* uitgever op te plaatsen, maar de Heer Vanderhaegen wilde hierin niet treden. De exemplaren kunnen dus niet afgeleverd worden.

ENGELAND.

LONDEN, 12 April.

Al de Ministers zijn gisteren avond bij Lord Palmerston vergaderd geweest. Men gelooft dat het ministeriële programma is vastgesteld.

— De Regering heeft aan de Bevelhebber onzer zeemagt in de Perzische golf bevel gezonden zich met Lord Seymour in de Chinesche wateren te vereenigen, waardoor onze magt aldaar 68 oorlogsvaartuigen sterk zal zijn.

— Volgens de *Observer*, zal het nieuwe Parlement op den 7den Mei bijeenkomen.

— De Russische Grootvorst Constantijn wordt ook hier te lande verwacht.

— De gisting, door den verkiezingsstrijd hier te lande opgewekt, is thans bedaard. Behalve nog eenige verkiezingen in Ierland, waarvan de uitslag nog niet bekend is, rekent men dat er thans 357 vrijzinnige en 271 behoudende leden zijn gekozen. Of die uitslag als gunstig voor het Ministerie kan beschouwd worden, zal eerst later blijken; want men verwacht dat er in het nieuwe Parlement vele vlottende partijen zullen bestaan, waarop de Ministers geen staat zullen kunnen maken.

In Ierland hebben de verkiezingen tot vele ongeregeldheden aanleiding gegeven. Te Maryborough en meer andere plaatsen in Queens Country, is versterking van troepen aangevraagd. Verscheiden kiezers werden daar zwaar aan het hoofd verwond. Te Sligo zijn de kooplieden Dugeon, tot in hun huis vervolgd, waar het volk deuren en vensters vernielde en voor eene aanzienlijke waarde in koopmansgoederen op de straat wierp. Het driewerf aflezen der oproerakte baatte niet; ook de provinciale bank, en de kapel der Independenten, werden aangetast. Zelfs de politie is niet verschoond gebleven; een opperkonstabel ware vermoord geworden, indien een priester hem niet ontzet had. Ook een soldaat van het 4de regement is gruwelijk mishandeld, en een magistraats-persoon werd door het werpen van een steen aan het hoofd gekwetst. Te Balfort en Livourne grepen soortgelijke tooneelen plaats.

— De Heer Lettreby, Geneeskundig Inspecteur alhier, heeft een verslag openbaar gemaakt, dat aan de dagbladen stoffe tot onderscheidene beschouwingen geeft. Hij klaagt niet ten onregte over het ontoereikend getal Geneesheeren voor de behandeling der behoeftigen. Zoo zegt hij, dat in de eerste 3 maanden van dit jaar 3639 zieken door slechts 11 Geneesheeren zijn behandeld, zoodat het geene bevreemding kan verwekken, dat van opgenoemd getal zieken 852 zijn bezweken. Daarenboven zijn de geringe woningen te talrijk bewoond en is de luchtverversching te slecht. Hij wijst verblijfplaatsen der behoeftigen aan, waar mannen, vrouwen en kinderen door elkander op den grond slapen, waar eene vrouw op den kalen vloer beviel, terwijl een doode naast haar lag; en vele andere dingen meer.

— Uit de Vereenigde Staten wordt berigt dat te St. Louis in den avond van 27 Maart eene verschrikkelijke ontploffing van buskruid heeft plaats gehad in het magazijn van den Heer Aldrich. Vier personen moeten daarbij het leven hebben verloren.

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 April.

De Keizer heeft gisteren op het plein der Tuilerien eene wapenschouwing gehouden. Onder zijn gevolg merkte men ook den Generaal Todleben op. De Keizerin en de Kroonprins waren daarbij tegenwoordig.

— Op last van den Minister van Marine zullen de Heeren Lacassagne en Thiers, te Toulon proeven nemen met electrisch licht, tot verlichting der havens van de reede en kusten der Middellandsche Zee.

— Men had aan den Bisschop van Moulins het voornemen toegeschreven om in persoon naar Rome te gaan. Naar men verneemt zal hij er slechts den Abt Castan, neef van den in 1848 vermoorden Aartsbisschop van Parijs, met eene memorie ter zijner regtvaardiging heen zenden. De veroordeeling van den Bisschop heeft in zijn kerspel, alwaar hij niet bemind is, aan de meerderheid genoegen gedaan. Aan de dagbladen is het verboden verder over de zaak te spreken.

— Gedurende de vasten heeft Pater Felix in de kerk Notre Dame, door zijne leerredenen veel hoorders tot zich getrokken. De geheele partij van de *Univers* was aldaar rondom hem verzameld. Zijne redenen waren vooral gerigt tegen den geest der eeuw. Op zekeren dag voer hij hevig uit tegen de beurs en de spoorwegen, en op denzelfden dag las men in de dagbladen het beroep van den Paus op de bestuurders van Katholieke stichtingen, om het geld daarvan in spoorwegen te beleggen.

— De Kamer van Koophandel te Lyon heeft een prijs van 6000 fr. uitgeloofd aan hem, die eene kleurstof aanwijst, die gelijk staat met het Chinesche groen.

— Zoowel te Marseille als te Konstantinopel blijft de daling der granen aanhouden.

SPANJE.

MADRID, 8 April.

De Maarschalk Serrano, Gezant te Parijs, heeft van den Keizer van Rusland het Grootkruis van de Orde van Alexander-Newsky ontvangen. Het herstel der staatkundige betrekkingen is aan hem te danken.

— De aanleg van den electrischen telegraaf tusschen Madrid en Lissabon is reeds aangevangen. Men verwacht daarvan groote voordeelen voor den handel in westelijk Europa.

— De kerkelijke Overheid te Barcelona heeft den Priester Sebastiaan Vilarbedo in hechtenis doen nemen en buiten toegang gesteld. Hij was algemeen geacht van wege zijne liefde jegens de armen. Zijne eenigste misdaad moet zijn, dat hij vrijzinnige gevoelens is toegedaan. Over 't algemeen laat de Geestelijkheid haren toorn aan de koopers van de kerkelijke goederen zwaar gevoelen. Aan verscheidene hunner, o. a. aan een Advocaat te Tordera, is de communie geweigerd.

— Uit Cadix wordt gemeld dat een Spaansch schip, hetwelk landverhuizers vervoerde, weder het tooneel van een opstand is geweest. Dit is nu reeds het zesde schip waarop eene dusdanige gebeurtenis heeft plaats gehad, namelijk: twee Engelsche, twee Fransche, een Hollandsch en een Spaansch.

ITALIE.

l'Univers berigt dat alle hoofden van kloosterorden dezer dagen van wege den Paus aangeschreven zijn, om alleen die nieuwelingen onder de onherroepelijke gelofte in hunne vereeniging op te nemen, wier roeping door een 3-jarigen proeftijd gestaafd is.

PRUISSEN.

Te Praag en te Leipzig is een werk over de geschiedenis van het huis Rothschild in het licht verschenen, welks schrijver de voorspelling waagt dat de bankiersfamilie, als zij hare ondernemingen met gelijk overleg en het zelfde geluk als tot hiertoe voortzet, binnen minder dan eene eeuw in het bezit van nagenoeg al het bare geld der wereld zijn zal.

— De *Moniteur* van Wurtemberg berigt dat er een concordaat is gesloten tusschen de Wurtembergsche Regering en den Pauselijken Stoel.

— In Zwitserland blijft voortdurend onder de bevolking veel opgewondenheid heerschen. Het republikeinsche blad van Neufchâtel verlangt dat de Bondsraad gehoord worde, alvorens door de Parijsche conferentie een besluit wordt genomen. Een ander blad verlangt de bijeenkomst van volksvergaderingen, ten einde aan geheel Europa te bewijzen met hoeveel geestdrift de Zwitsersche bevolking geneigd is, haar goed regt te handhaven.

— De Groote Raad van het Zwitsersche kanton St. Gallen heeft besloten tot het doen plaats hebben der teregtstellingen op afgeslotene plaatsen, met beperkte openbaarheid.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 11 April.

Bij 's Keizers bezoek in Hongarye zal de stad Presburg niet bij andere plaatsen achterstaan in de feestelijke ontvangst van Z. M. Aldaar zal een liefdegesticht worden gegrondvest, onder den naam van *Elisabethianum*, waartoe de Gemeenteraad 40,000 fl. heeft toegestaan.

— Te Triest is uit Engeland aangekomen, de aldaar gebouwde Lloydsstoomboot *Vulcan*, van 1100 ton en 400 paardenkrachten. Nog drie andere dergelijke stoombooten worden verwacht, welke voor de snelvaart tusschen Triest en Konstantinopel zullen gebezigd worden.

— De Hoogleeraar Schleicher, te Praag, beroemd taalgeleerde, heeft zijn ontslag verzocht, daar hij het beroep als Hoogleeraar te Jena heeft aangenomen.

— Zoowel te Frankfort als te Mainz heerscht eene groote gisting onder de kleedermakersgezellen, daar zij trachten hooger loon te verkrijgen. In de laatste plaats ging het zoo verre dat de policie er een 30-tal moest gevangen nemen.

GRIEKENLAND.

Te Athene is op den 8sten Maart in 76-jarigen ouderdom overleden Konstantijn Oikonomos. Hij was geboren te Zaritzani, in Thessalie, en hield reeds in zijn 12de jaar aldaar eene merkwaardige redevoering. In zijn 20ste jaar werd hij gewijd tot Presbyter en werd spoedig als geestelijk redenaar alom beroemd en stichtte met Kumas te Smyrna het beroemde gymnasium. 10 jaren later beriep de synode hem als Patriarch naar Konstantinopel. 2 jaren later (1821) brak de opstand tegen de Turken uit en in 1829 werd het Grieksche koningrijk door Keizer Nikolaas hersteld. In 1825 schreef hij een werk in 3 deelen, over de verwantschap van de Grieksche en Slavische talen en nog een ander over de uitspraak van het Grieksch (tegen het stelsel van Erasmus). Na een 10 jarig verblijf in Rusland bezocht hij Berlijn, werd met groote onderscheiding ontvangen en gaf aldaar verscheidene van zijne heerlijke vaderlandsche redevoeringen in het licht. Over Italie, alwaar hij door de geleterde Kardinalen Mezzofanti en Angelo Mai alsmede door den Paus Gregorius XVI met groote onderscheiding ontvangen werd, keerde hij op het einde van 1834 naar Griekenland terug, en was een licht voor de geheele Grieksche kerk. Zijn huis te Athene was eene akademie. Behalve andere letterkundige werken schreef hij een werk over het Priesterdom, eene bestrijding van de verspreiding des Bijbels in nieuw Grieksch, een werk in 4 deelen over de Septuaginta. In de beide laatste werken maakte hij zijne landgenooten opmerkzaam op het groote voorregt, dat zij alleen genieten, om de H. Schrift in de oorspronkelijke taal te kunnen lezen; daarom ook was hij tegen eene vertaling van het nieuw Grieksch, om de nieuwe Grieken des te meer vertrouwd te maken met de oude Bijbeltaal.

RUSLAND.

Er is hier te lande eene Vereeniging gevormd, met een kapitaal van 120,000 z. roeb., die zich ten doel stelt, de gedurende den laatsten oorlog op strand geloopen schepen en ladingen tusschen Petersburg en Kroonstadt op te halen. De Keizer heeft zijne goedkeuring aan deze onderneming gegeven.

— Uit Odessa wordt berigt dat de reis des Keizers naar Nieuw-Rusland stellig bepaald is.

— Van de 80 schepen die in de haven van Sebastopol waren gezonken, zijn reeds 16 boven water gebragt, waaronder het stoomschip *Chersonese* van 260 paardenkrachten. Ook de tuighuizen van Nicolajeff zullen weldra een even grooten voorraad van oorlogsbehoeften bezitten als vroeger te Sebastopol waren bijeenverzameld. In Noord-Amerika en Frankrijk wordt een groot aantal schepen voor Russische rekening gebouwd.

TURKYE.

De *Presse d'Orient* heeft eene mededeeling ontvangen, waaruit de ongegrondheid blijkt van het berigt dat de Sultan aan Engeland een gebouw in de voorstad Pera had afgestaan, om tot eene Protestantsche kerk te worden ingerigt.

— Eenige roovers hebben getracht een Hollandsch schip te overvallen en dat vaartuig tot in den Bosporus vervolgd. Zij zijn aan de waakzaamheid der policie ontsnapt.

— Te Konstantinopel klaagt men over de toeneming der misdaden.

— Het Engelsche Ministerie en de Oost-Indische Compagnie, hebben het plan tot den aanleg van eenen telegraaf van Konstantinopel naar Indie door de Roode zee verworpen. Zij hebben bepaald dat de lijn langs den spoorweg van den Euphraat zal loopen.

(Vervolg der beschouwingen over het N. I. drukpers-reglement. Zie de Nos. 36, 37, 39 en 42 dezer Courant.)

V.

Wij hadden niet gedacht zoo spoedig nog genoopt te zullen worden om het reeds door ons besproken onderwerp wederom te behandelen. Maar geheel toevallig kwam ons het Maart-nommer van *de Gids* in handen, zoodat ons een tamelijk lang artikel over het bewuste Reglement niet ontgaan kon. Voor het *geheel toevallig* moeten we om verschooning vragen. Het worde vooral niet zóó verstaan, als of wij niet instemden met de welverdiende algemeene achting en toejuiching die dat uitmuntend maandschrift geniet: maar, waarlijk, we hebben nog iets anders te doen en te behartigen, en in het besteden van tijd hebben wij, nu meer dan ooit, alle reden om een streng bezuinigend stelsel aan te nemen. Allerminst gevoelen wij lust om ons te bemoeijen met, en te begraven onder de producten van onze dagelijksche en alledaagsche publicisten, die het ons daarom niet ten kwade zullen duiden, hopen wij, wanneer hunne allerbeleefdste aanmerkingen ons onbekend en zonder antwoord blijven. Somtijds verhaalt men ons, dat die Heeren ons, natuurlijk tot ons eigen best, kastijden: het doet ons voor hen leed; maar het is de moriaan gewasschen. Enkele malen kwam ons zoodanige kastijding onder de oogen, en dan kwam het ons in de gedachte, of de schrijver niet de les volgde, die aan Gil Blas door zijne mede-lakeijen gegeven werd (Liv. III. Chap. 4): »*quand tu débiteras cent impertinences,* »*pourvu qu'avec cela il t'échappe seulement un bon mot, on oubliera* »*les sottises, on retiendra le trait, et l'on concevra une haute opinion* »*de ton mérite. C'est ce que pratiquent si heureusement nos maîtres, et* »*c'est ainsi qu'en doit user tout homme qui vise à la réputation d'un* »*esprit distingué.*" Waar vindt men niet af de vruchten van die les! Maar zeker niet in het thans door ons te beschouwen stuk in *de Gids*. De autheur — waarom onthoudt hij ons zijn' naam? de overige artikels in dat nommer zien we behoorlijk onderteekend, — de autheur heeft een degelijk vertoog geleverd, vol van belangrijke informatie en van treffende opmerkingen. Dat er een scherpe polemische toon in heerscht, is hem niet kwalijk te nemen. Offschoon hij ze niet noemt, schijnt het dat hem de *Nederlandsche vrijheden*, en de *zedelijke ontwikkeling der maatschappij* in onze overzeesche bezittingen, zeer ter harte gaan. Eene geringe verandering in de redactie zou er een *discours ministre* van maken, waarbij dan een of ander welligt weggelaten zou moeten worden. Het zou, bij voorbeeld, in eene hooge vergadering zeer ongepast zijn, den draak te steken met den door allen teregt zoo hoog gewaardeerden vertegenwoordiger, den Heer Thorbecke. De autheur vindt een *korte kernachtige taal* in deze door hem aangehaalde woorden: »Blijkbaar zag de steller der proeve in de bepaling der »wet niet een beginsel, dat hij te ontwikkelen, maar een' vijand, dien »hij te bestrijden had." Een zonderlinge *strijd*, voorwaar, tegen een geschreven vijand, die geen hand kan uitsteken, en zelfs geen woord ter verdediging uitspreken. De regelen der gezonde rhetoriek, dat is, die van het gezond verstand, veroordeelen zulke onnatuurlijke en gedruischmakende vergelijkingen. De autheur veroorlooft zich nu en dan eene kernachtigheid van dezelfde soort. Wij kunnen ons, bij voorbeeld, zeer goed voorstellen, dat men van *schaamteloos voortbabbelen* spreekt: (het zij zonder eenige

toespeling gezegd:) maar een *schaamrood stilzwijgen* (bl. 374) is eene uitvinding, die geen octrooi behoeft; voor concurrentie bestaat geen vrees. Men heeft, sints jaren, eene zoodanige reputatie van kernachtigheid voor den stijl van den Heer Thorbecke gesmeed, dat men zelfs in zijne eenvoudigste woorden eene *pointe* meent te zien. Ware de verdienstelijke man niet zoo nederig als wij hem allen kennen, dan zou hij door zulk eene reputatie al ligt op het dwaalspoor kunnen geraken.

Niet zonder reden hebben we die woorden aangehaald, omdat ze het hoofd-thema insluiten van den aanval op het bewuste Reglement. Wat wij er op aan te merken hebben, is tevens gerigt tot den autheur in *de Gids*. Wanneer van een beginsel in de bepaling der Wet gesproken wordt, (met toepassing op art. 110 2[de] alinea) dan ligt dat beginsel niet in de eerste woorden: »In Nederland gedrukte stukken worden onbelemmerd toegelaten." — wij verklaren volstrekt niet te begrijpen wat er aan eene volkomen vrijheid nog te *ontwikkelen* zou zijn: — maar het ligt in de bijgevoegde volgende woorden: »behoudens enz.", dit, namelijk, dat de onbelemmerde toelating door regels op ieders verantwoordelijkheid, te stellen bij algemeene verordening, behoort onschadelijk gemaakt te worden. Dit is dus het beginsel, dat in de algemeene verordening moest ontwikkeld worden.

Het geheele vertoog van den autheur in *de Gids* steunt op de vast aangenomen suppositie, dat van de bepalingen in het Reglement misbruik zal gemaakt worden. Wij geven het hem gaarne toe, wanneer hij (bl. 397) zegt: »het was dus niets anders dan behoud van den bestaanden, zeer dragelijken toestand — dat de wetgevende magt wilde waarborgen:" maar, wanneer hij de twee grondslagen aanwijst, waarop art. 110 rust, begaat hij, met de vermelding van den tweeden grondslag (onbelemmerde toelating van uit Nederland ingevoerde drukwerken), dezelfde fout, die wij zoo even hebben aangewezen; hij verminkt de 2[de] alinea, begrijpt niet dat op die wijze de geheele alinea volkomen overtollig zou worden, en verandert daarenboven de woorden »in Nederland gedrukte stukken" in »uit Nederland ingevoerde." — Maar die *zeer dragelijke toestand* nu, waarom zou die nu verergerd, en ondragelijk geworden zijn? De toestand was deze, dat alles aan de discretionnaire macht der Regering was overgelaten, terwijl thans vóór het publiek bekend is, wat de Regering zal kunnen doen: maar tot dien vorigen toestand behoort evenzeer het, wel ongeschreven, maar steeds betracht beginsel van een mild en voorzigtig en sparend gebruik maken van macht: en niemand heeft het regt om voorshands een tegenovergesteld beginsel toe te dichten aan de thans in Indië bestaande regerings-machten.

Het overige besparen wij tot eene volgende gelegenheid.

11 April. J. B.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Donderdag den 16[den] April 1857, 's namiddags ten 2 ure.

Onderwerpen:

1°. Voordragt omtrent de bemerkingen van Gedep. Staten op de verordening tot heffing van een liggeld van vaartuigen.
2°. Begrooting van het Minnehuis voor 1857.
3°. Suppletoire begrooting van het Minnehuis over 1857.
4°. Verzoek van D[r]. S. H. Rinkes, om ontslag als Docent aan het Gymnasium.
5°. Voordragt tot afbraak van de voormalige kleine vleeschhal.
6°. Adres van W. Blokland, tot het in gebruik bekomen van gemeentegrond.
7°. Adres van P. Fonteyn, tot idem.
8°. Adres van C. F. en F. van der Linden, tot het overbouwen van eene poort.
9°. Adres van W. van der Wilk, om toelage.
10°. Adres van B. R. Bovenkerk, tot het maken van een keldergat.
11°. Adres van R. Plomp en F. Disselkoen, tot het leggen van eene brug.
12°. Adres van B. F. Krantz, tot het stellen van palen en het leggen van eene schuit.

KERKNIEUWS.

Door Z. M. zijn goedgekeurd de beroepingen van Predikanten, uitgebragt door de Kerkeraden van de hierna volgende Herv. gemeenten: te Oldenbroek, op C. J. Krafft, Pred. te Veenendaal; te Zalt-Bommel, op H. P. Berlage, Pred. te Naarden; te Beest, op M. Hogg, Cand. en te Fynaart en Heyningen, op V. Koningsberger, Pred. te Hedel; alsmede het beroep van de Ev.-Luth. gemeente te Kampen, op J. Stephanus, Pred. te Helder c. a.

— Te Eleskensgraaf en Hofwegen is beroepen D[s]. J. G. Blaauw, thans Pred. te Elst bij Amerongen.

— D[s]. Macpherson te Katwijk aan Zee heeft het beroep naar Hantum in Friesland aangenomen.

ADVERTENTIEN.

Op den 13[den] dezer overleed te *Utrecht*, onze geliefde Zuster en Behuwd-Zuster Jonkvrouwe JACOBA MARIA Baronesse van HEECKEREN van BRANDSENBURG, in den ouderdom van bijna 46 jaren.

Jh[r]. W. J. C. RAMMELMAN ELSEVIER,
Leyden, 14 April 1857. J. A. RAMMELMAN ELSEVIER,
Geb. Baronnesse van Heeckeren van Brandsenburg.

Voor de vele blijken van deelneming, ontvangen bij het afsterven van ons eenig Dochtertje, betuigen wij onzen welmeenenden dank.

M[r]. G. G. van BUTTINGHA WICHERS,
Leyden, 14 April 1857. G. C. van BUTTINGHA WICHERS, Wernink.

In een Apotheek en Droogist te *Leyden*, is gelegenheid tot plaatsing van een **Leerling** of iemand die eenigen tijd bij het vak is werkzaam geweest en gebruik wenscht te maken van de Chem., Pharm. en Bot. lessen; 't liefst buiten Kost en Inwoning. Adres met *franco* Brieven, Lett. Y. Z., Bureau dezer Courant.

Op mondelinge aanvrage kan geen inlichting worden gegeven.

VOORLOOPIG BERIGT.

MAGAZIJN VAN MODES.

De Ondergeteekenden door belangrijke bestellingen aangemoedigd, hebben de eer de Dames te berigten, dat zij met primo Mei a. s. zich alhier zullen vestigen op de Vischmarkt, Wijk IV. N°. 55, en hun Magazijn van dien dag af zal voorzien zijn van de meest moderne en fraaiste Modellen **Dames Hoeden.**

Zij bevelen zich daarin de Dames beleefdelijk aan, en vleijen zich met een talrijk bezoek te zullen vereerd worden, belovende zij van hunne zijde alles te zullen aanwenden, wat tot eene nette en smaakvolle keuze behoort.

April 1857. GEZUSTERS LINDEMAN.

ATTENTIE.

Wordt gevraagd in het midden der Stad *Leyden*, fatsoenlijken stand, een geschikt **Lokaal tot het houden van Kantoor met een gemeubeleerd** Appartement. Verzoeke opgave van Stand en Huurprijs, *franco* bij den Boekhandelaar J. BEERENDONK, Heisteeg, te *Amsterdam*.

Bij de openbare Veiling ten overstaan van den Notaris J. P. W. SCHERMER, den 11[den] April laatstleden gehouden, zijn de volgende perceelen, allen te *Leyden*, in Bod gebragt:

Het HUIS, ERF en TUIN aan den Nieuwen Rijn, nabij de Uiterstegracht, Wijk VII. N°. 90, op . . . . *f* 1,000.—
Het KOETSHUIS aan de Uiterstegracht, Wijk VII. N°. 402, op . . 210.—
Het HUIS en ERF aan den Ouden Singel, nabij de Janvossenbrug, Wijk V. N°. 351, op . . . . 1,650.—
Het daarachter gelegen PAKHUIS in de Boerenpoort, Wijk V. N°. 625[a], op . . . . 330.—
Het HUIS, ERF en PLAATS aan de Langegracht, om den hoek van de Boerenpoort, Wijk V. N°. 625, op . . . . 330.—

Welke Perceelen op Zaturdag den 18[den] April aanstaande des avonds ten 7 ure zullen worden afgeslagen en verkocht.

OPENBARE VERKOOPING,

(Om Contant Geld,)

ten overstaan van den Notaris C. KLAVERWYDEN, op de Woning van de Erven P. PAARDEKOOPER, in de Noordbuurt, onder *Soeterwoude*, get. N°. 132, op Woensdag den 29[sten] April 1857, des morgens ten *negen* ure, van **Levende Haaf en Bouwgereedschappen**, waaronder 11 Kalfkoeijen, 3 Schotten met Kalf, 16 Varekoeijen, 1 tweejarige Stier, 1 Guste Vaars, 1 zwart Merriepaard, 13 Schapen met eenige Lammeren, 1 Zeug, 9 Biggen, 1 Speelwagen, 2 hooiwagens, 1 Vletschouw; voorts eenige Bouwgereedschappen, waaronder Koperen Melkketels, Karn, Kaaspers, Zakpers en hetgeen meerder zal worden geveild.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN,

ZATURDAG 11 April.

		Laagst koers.	Hoogst koers.	Gebleven.
Nederland Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$63\frac{3}{8}$	$63\frac{7}{16}$	—
Dito Certificaten	3	—	—	—
Dito dito	4	$95\frac{1}{8}$	—	—
Amortisatie Syndicaat	$3\frac{1}{2}$	91	—	—
Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$	140	$140\frac{1}{4}$	—
O. I. Leening	4	—	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	$97\frac{1}{2}$	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
Frankrijk, Certif.	3	—	—	—
Dito dito	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
Rusland, Obl. hope 1798 en 1816	5	104	—	—
Dito dito 1828 en 1829	5	$102\frac{3}{4}$	$102\frac{7}{8}$	$102\frac{3}{4}$
Certif. bij dito 1831 en 1833	5	$92\frac{1}{2}$	—	—
Dito 1840	4	85	—	—
Dito bij stieglitz & Co.	4	$84\frac{3}{8}$	—	—
Dito dito Nieuwe	4	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	—	—	—
Certificaten van dito	6	64	—	—
Polen, Aandeelen 1835	fl. 500 *f*	155	—	—
Dito Obligatiën	4	$77\frac{7}{8}$	—	—
Pruissen, Obl. te Londen	à $4\frac{1}{2}$ pCt.	$97\frac{1}{2}$	—	—
Spanje, Obligatiën	$1\frac{1}{4}$	$24\frac{1}{4}$	—	—
Dito Obligatiën	3	$41\frac{1}{4}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	38[illegible]	$38\frac{5}{16}$	$38\frac{5}{16}$
Bewijzen Coupons		—	—	
Oostenrijk, W. B. bij Goll.	5	—	—	—
Dito	4	$62\frac{7}{8}$	—	—
Dito Metall.	5	$75\frac{3}{8}$	—	—
Dito Nieuwe	5	$86\frac{5}{8}$	$86\frac{3}{4}$	—
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$39\frac{3}{16}$	$39\frac{1}{4}$	—
Belgie,	$2\frac{1}{2}$	—	—	—
Dito bij rothschild	$2\frac{1}{2}$	—	—	—
Dito dito	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
Brazilie, 1824 100 £	5	98	—	—
Portugal, te Londen	3	$45\frac{1}{4}$	$45\frac{5}{16}$	$45\frac{5}{16}$
Sardinie,	5	—	—	—
Peru, Geldleening 1853	$4\frac{1}{2}$	$75\frac{1}{2}$	—	—
Venezuela, Obligatiën 6 pCt. nu	$4\frac{1}{2}$	37	—	—
Grenada, Obligatiën	$2\frac{1}{2}$	$21\frac{7}{8}$	22	—
Mexico, Obligatiën 1851	3	$22\frac{1}{4}$	—	—
N.-Amerika, Bankactiën		—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.